

Елла Андрієвська
м. Київ, Україна

Віддалений переклад міжнародних заходів на спеціалізованій хмарній платформі

The article is devoted to the peculiarities of the work of translators in modern conditions. The author considers the possibility of translation on the technological service platform *Interprefy*. Possibilities of simultaneous interpretation of international events and multilingual translation of conferences, webinars, and meetings are analyzed. Emphasis is placed on the implementation of many language translations, for different pairs of languages.

Keywords: remote translation, conducting of international events, *Interprefy* platform, translation technology and extensive specializations, simultaneous interpretation, translation of conferences, multilingual translation.

З наступом пандемії вимоги закладів охорони здоров'я у суспільстві змушують поступово скасовувати або відкладати один за одним численні наукові, культурні чи спортивні заходи, щоб допомогти зупинити поширення COVID-19. Водночас незважаючи на заборони публічних зборів, міжнародні організації адаптуються до нових видів роботи в Інтернеті і продовжують працювати. Компанії мобілізуються у світовій мережі для співпраці та просування своїх проєктів, звертаючись до онлайн-платформ для проведення міжнародних зустрічей, конференцій, вебінарів тощо. Ситуація, що склалася, звичайно ж унеможлиблює пересування перекладачів.

У зв'язку з цим останнім часом різко зріс попит та використання програм, що полегшують віддалену співпрацю, і зокрема переклад. Так, за даними компанії Microsoft додаток Microsoft Team, який сприяє спільній дистанційній роботі, останнім часом використовується набагато більше, ніж раніше, налічуючи понад 44 мільйони активних користувачів щодня.

Наразі кількість заходів, організованих в Інтернеті, значно зростає. Учасники міжнародних акцій чи програм, що реалізуються, розмовляють різними мовами світу і при цьому часто не використовують такі широковживані мови як англійська, французька чи іспанська. З огляду на це популярною стає організація масових дистанційних заходів із здійсненням перекладу в режимі реального часу кількома мовами, часто відмінними від популярних мов. Це сприяє зацікавленості

великої кількості аудиторії та надає можливість учасникам зареєструватися в програмі.

У зв'язку з цим згадується слухна думка Олени Максименко: «Позиція міжнародних організацій є принциповою: задля забезпечення рівності народів, збереження національної самобутності міжнародне спілкування має вестися не однією, нехай і поширеною в світі мовою, а всіма робочими мовами тієї чи іншої організації» [1, с. 8]. Наразі ми спостерігаємо ствердження даного принципу саме шляхом використання технологій дистанційного перекладу.

В наш час існує кілька технологічних програм, що спеціалізуються на послідовному та синхронному дистанційному перекладі.

Серед найпопулярніших сьогодні – технологічно-сервісна компанія *Interprety*, яка не будучи безпосередньо ні агентством перекладів, ні аудіо-відео провайдером, надає водночас різні необхідні засоби для багатомовних преміум послуг перекладу конференцій під час проведення онлайн подій. Це передусім віддалений синхронний переклад, зашифроване потокове передавання в реальному часі, а також субтитри у реальному часі та записи на багатьох мовах. Експерти компанії працюють на п'яти континентах та володіють 27 різними мовами. На платформі представлені висококваліфіковані позаштатні перекладачі (фрілансери) зі спеціальним досвідом, з усього світу, незалежно від того, де вони можуть знаходитися. Фахівці з перекладу мають глибокі знання у певній галузі і не виїжджають на місце. За бажанням організації можуть використовувати також просто власних перекладачів. Переклад на рівні конференції є можливим для будь-якої мовної пари.

Заснований у 2014 зі штаб-квартирою у Цюріху, event-майданчик *Interprety* сьогодні відзначається масштабністю та гнучкістю, має запатентовану технологію та розгалужену спеціалізацію. Це, зокрема:

- IT-послуги для організаторів заходів та конференцій;
- програмне забезпечення для синхронного перекладу,
- event-технологія, додаток для проведення заходів, програмне забезпечення для подій;
- послуги перекладачів; усний переклад під час нарад, заходів, конференцій, вебінарів он-лайн;
- багатомовність;
- усний послідовний переклад, синхронний переклад;
- мовні послуги та прес-конференції.

Сьогодні *Interprety* використовується провідними міжурядовими організаціями, неурядовими організаціями, асоціаціями та підприємствами у всьому світі.

Компанія Inteprefy працює як хмарна платформа, спрямовуючи свої зусилля на революційні зміни у синхронному перекладі, шляхом застосування нового обладнання, що дозволяє проводити події, наради та конференції будь-якого розміру в будь-який час і в будь-якому місці. Перекладачі працюють у віддаленому режимі через мережу партнерів, не потребуючи перебування на місці. Учасники зустрічей просто слухають мову за своїм вибором через свої смартфони чи ноутбуки [2].

Безумовно, завдяки можливостям віддалених послуг змінюється техніка здійснення синхронного перекладу.

Синхронний переклад був завжди дорогою та ексклюзивною послугою, яку могли собі дозволити лише великі міжнародні та державні організації. На платформі Inteprefy синхронний переклад демократизується, послуга стає доступною для всіх малих та середніх підприємств, асоціацій і навіть громадських організацій.

Що в сучасних умовах являє собою віддалений синхронний переклад або RSI – remote simultaneous interpretation?

Міжнародна організація зі стандартів (ISO) визначає синхронний переклад як процес переказу усного чи письмового повідомлення на іншу усну чи письмову мову, зберігаючи реєстр та значення тексту оригіналу. Додане поняття *віддалений* передбачає можливість перекладачів, спікерів та учасників взаємодіяти з будь-якої точки планети в режимі реального часу.

Здійснюється тут і послідовний переклад. Відповідно до стандартів професії, опублікованих Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація перекладачів України»: «Послідовний переклад застосовується під час переговорів, супроводу делегацій тощо і означає послідовність фрагментарного виступу спочатку доповідача, а потім перекладача» [3, с. 2].

Як же працює платформа, яка оголосила за мету об'єднати людей усіх мов та культур за допомогою дистанційного синхронного перекладу?

За допомогою Inteprefy Select перекладачеві надається можливість інтегруватися у зовнішні програми Zoom, Skype, Microsoft Teams, Webex та інші. Платформа пропонує проводити віддалені багатомовні міжнародні заходи без логістики, із залученням кількох служб підтримки, таких як управління проектами, навчання, а також підтримка на місці та віддалена підтримка, налаштування обладнання та конфігурацій, моніторинг аудіо та відео через експертних техніків тощо.

Технологія дозволяє перекладачам працювати з будь-якого місця – усуваючи необхідність наявності кабін та обладнання на місці.

Інтерфейс для перекладача надає миттєвий доступ на платформу через код доступу, встановлений event-менеджером. Замість дорогого обладнання для перекладу усі необхідні атрибути для роботи доступні через браузер. Звичайно для роботи потрібна якісна гарнітура – хороші навушники і мікрофон, а також високошвидкісний кабельний інтернет. Бажаним є також наявність джерела безперебійного живлення на випадок перебоїв з електроенергією.

Технічні характеристики платформи показують високу цифрову якість синхронізованого потокового передавання звуку та відео, аби перекладачі не пропустили жодного слова. У разі перерви підключення до Інтернету потокові послуги мають автоматичний моніторинг лінії та автоматичне повторне підключення. Платформа заявляє про наявність у своєму класі стандартів безпеки та протоколів для шифрування та передачі даних – таких як TLS 1.2 (найбезпечніший метод, доступний сьогодні), AES-256-GCM, WebRTC (провідна технологія для безпечного потокового передавання аудіо та відео в режимі реального часу) та двофакторної автентифікації.

Увійшовши у програму, перекладач може переглядати та слухати зміст тексту-оригіналу, вибравши аудіопотік вихідної мови безпосередньо від спікера або одного з доступних перекладених мовних каналів. Аудіо та відео першоджерела синхронізовані, щоб перекладачу було простіше стежити за розмовою.

Для виконання синхронного перекладу на кожному парі мов потрібно не менше двох перекладачів, які повинні змінювати один одного через певні проміжки часу. Інтерфейс перекладача має вікно текстового чату, що дозволяє йому спілкуватися в чаті з іншими перекладачами, спікерами та менеджерами заходів. Тут можна включити функцію одночасного прослуховування оригінального каналу і перекладу партнера, можна регулювати гучність: слухати спікера на тлі тихого перекладу партнера чи навпаки зробити голоснішим канал перекладу.

Інтерфейс спікера схожий на інтерфейс усного перекладача за своєю простотою. Це також надає користувачеві саме ті інструменти, які йому потрібні. Звідси спікери можуть керувати своїм мікрофоном та вибирати мову виведення. Канали відео та аудіо в реальному часі також доступні для спікерів. Це дозволяє віддаленим спікерам стежити за подією та переконатися, що вони готові говорити в потрібний момент. Панель взаємодії спікера має також доступ до функції чату подій, що дозволяє спілкуватися в реальному часі з іншими учасниками події.

Interprefy здійснює навіть навчання власних внутрішніх перекладачів клієнтів. Процес навчання перекладачів та додавання їх у базу

даних передбачає запрошення на співбесіду по Skype. Після відбору перекладача останньому надсилаються технічні вимоги щодо робочого місця перекладача. Це – передусім, необхідність мати ноутбук певних параметрів з Windows 10 і вище, другий комп'ютер чи планшет, професійний мікрофон та поглинаючі шум навушники і т. ін. Наступним етапом після виконання усіх технічних вимог є проведення годинного навчання на платформі зі спеціалістом, який демонструє функціональні можливості платформи та відповідає на питання. Після навчання здійснюється тестування: до завдання входить переклад п'ятихвилинного відеоролика. Переклад, що здійснює претендент, записується і у подальшому надсилається експертам на перевірку. Якщо переклад виконано добре, перекладача заносять до бази і починають співпрацю.

Користування запатентованою платформою RSI є платним. За останніми даними вартість однієї години становить 200 USD. Водночас у перспективі очікується зростання кількості подібних платформ RSI в геометричній прогресії.

Привертає увагу звіт про тенденції в індустрії проведення міжнародних заходів, який нещодавно був опублікований компанією Interpretfy. Згідно зі звітом було опитано 106 найбільших організаторів заходів по всьому світу. Майже дві третини респондентів (64%) погоджуються з тим, що нині заходи є набагато різноманітнішими, аніж п'ять років тому. Все більше і більше людей різних кіл збираються разом, щоб вчитися, ділитися та співпрацювати. У цілому рівень залучених фахівців, їх різноманітність та можливість налаштування персональних контактів є головними чинниками, які впливають на розвиток програм віддаленого синхронного перекладу. Понад три чверті респондентів (78%) зазначили, що вони очікують нових способів взаємодії з зацікавленими сторонами.

Раніше більшість послуг з усного перекладу здійснювались у живу, і організатори іноді мали непомірні витрати. Так, у згаданому звіті майже половина респондентів (46%) зазначила, що їхньою найбільшою проблемою під час організації заходів є вартість послуг перекладачів.

Таким чином, використання дистанційного перекладу різко мінімізує витрати на обладнання та проїзд і є сприятливим для будь-якого бізнесу, який розглядає можливість проведення міжнародних заходів в Інтернеті. Спеціалізовані RSI платформи все більше набувають загального визнання, оскільки надають можливість учасникам міжнародних заходів слухати зміст рідною мовою.

Література

1. Максименко О.В. Усний переклад французької мови: теорія, вправи, тексти. Вінниця: Нова книга, 2008. 168 с.
2. Interpretfy: Remote Simultaneous Interpreting for Events of All Sizes. URL: www.interprefy.com.
3. Стандарти професії. Письмовий та усний переклад. К.: ВГО Асоціація перекладачів України. 2008.

Сергій Фокін

м. Київ, Україна

Напівавтоматична вибірка синтаксичних паралелізмів з текстових корпусів за допомогою мови запитів CQL

The article focuses on general principles of building queries aimed at extracting syntactic parallelisms from textual corpora based on SketchEngine or NoSketchEngine interfaces. The indicated stylistic device is based on diverse kind of repetitions of either lexical stems or grammatical functions. These formal properties can be formulated by means of a machine understandable query language, such as CQL or similar. However, some queries do not yield an exhaustive selection of a stylistic device in question due to homonymy, part of speech ambiguity, tagging errors, considerable number of separators between stylistic device components.

Keywords: syntactic parallelism, query language, corpus, morphological annotation, stylistic device.

Паралелізм – колоритне, насичене різними шарами сенсу явище, сповнене глибокої експресії. Саме тому для корпусної лінгвістики стає справжнім викликом розгляд паралелізму під кутом зору його формальних властивостей, зрозумілих для опрацювання комп'ютером. Дослідники цього стилістичного явища у цілому сходяться щодо його формальних та змістових характеристик. Зокрема, Л.І. Мацько зазначає, що «паралелізм (від гр. *parallelissmos* – зіставлення, порівняння) – фігура мови з одного складного або кількох речень, побудована на паралельному використанні (повторі) однієї і тієї ж синтаксичної структури з тотожною модальністю (спонукальною, питальною чи оповідною), однаковим порядком слів та ідентичним інтонаційним малюнком. (...). Граматичні ознаки паралелізму виявляються в однаковій будові складних речень, а всередині складного – простих, в однаковій кількості членів речення і однотипності їх зв'язків та граматичних форм вираження (видо-часових форм дієслів,